

Digitalisering og universell utforming

universell*

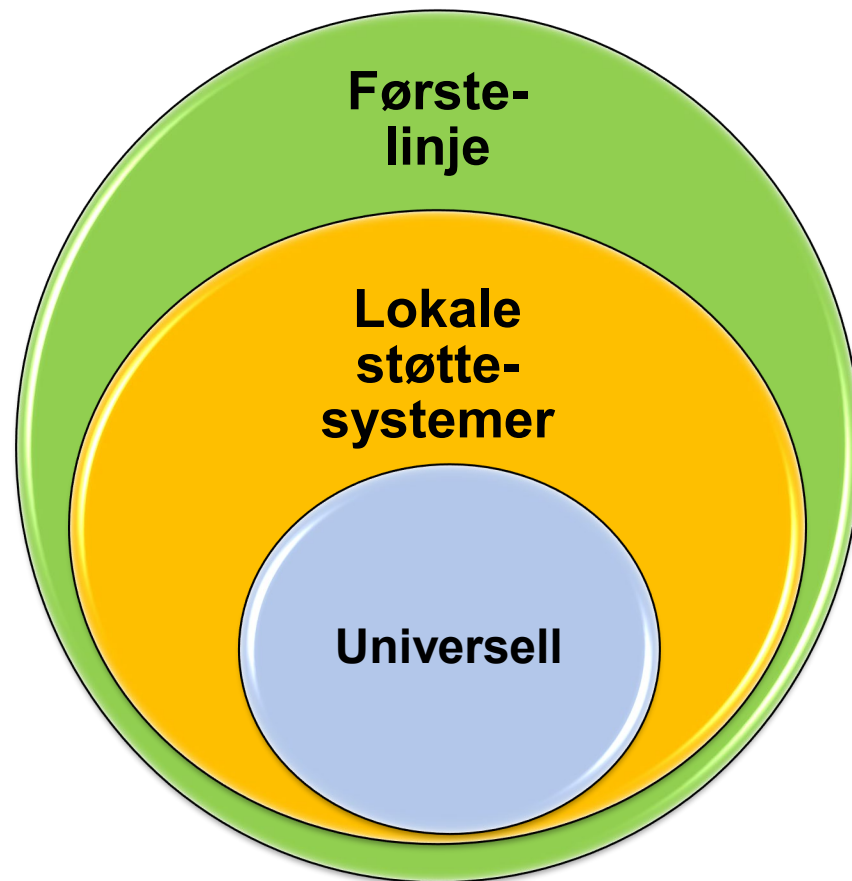
Fellesmøte mellom
LMU og AMU ved UiB

5.3.2019

Bjørnar Kvernevik
Universell

Universell i kortform

- Universell arbeider på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet som en nasjonal pådriver og kunnskapssenter for inkludering, universell utforming, tilrettelegging og læringsmiljøutvalg (LMU) i høyere utdanning
- Universell er en støttetjeneste for utdanningsinstitusjonenes og fagskolenes arbeid på området.

Om digitalisering

- *Digitalisering handler om å bruke teknologi til å fornye, forenkle og forbedre (Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2019–2028).*
- Et ønske om effektive løsninger, som samtidig gjør utdanningen bedre og mer tilgjengelig.

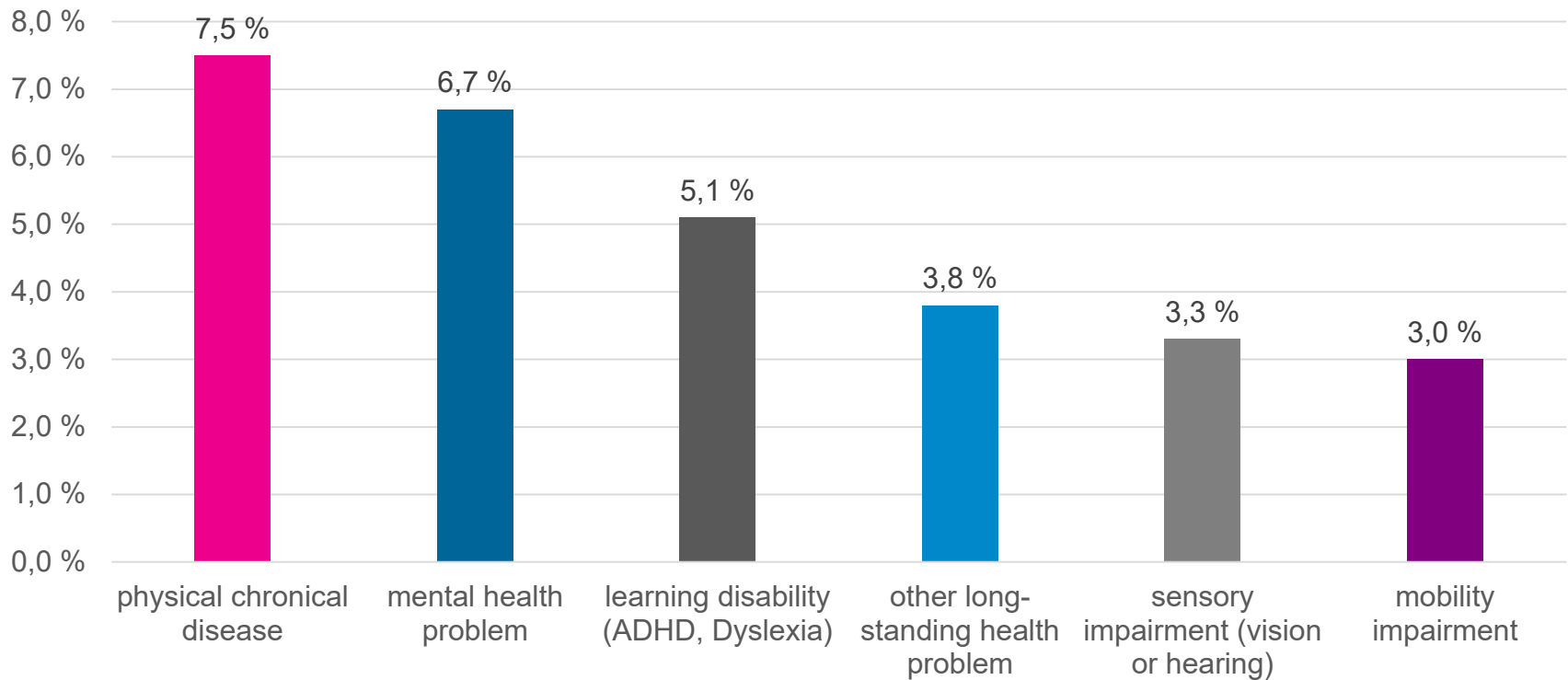
Mål for digitaliseringen

- Høy kvalitet i utdanning og forskning
- Forskning og utdanning for velferd, verdiskapning og omstilling
- God tilgang til utdanning
- Effektiv, mangfoldig og solid høyere utdanningssektor og forskningssystem

Digitalisering og IKT i UH-sektoren skal understøtte disse målene
(Digitaliseringsstrategi for universitets- og høyskolesektoren, 2017-2021)

Statistikk: Eurostudent VI

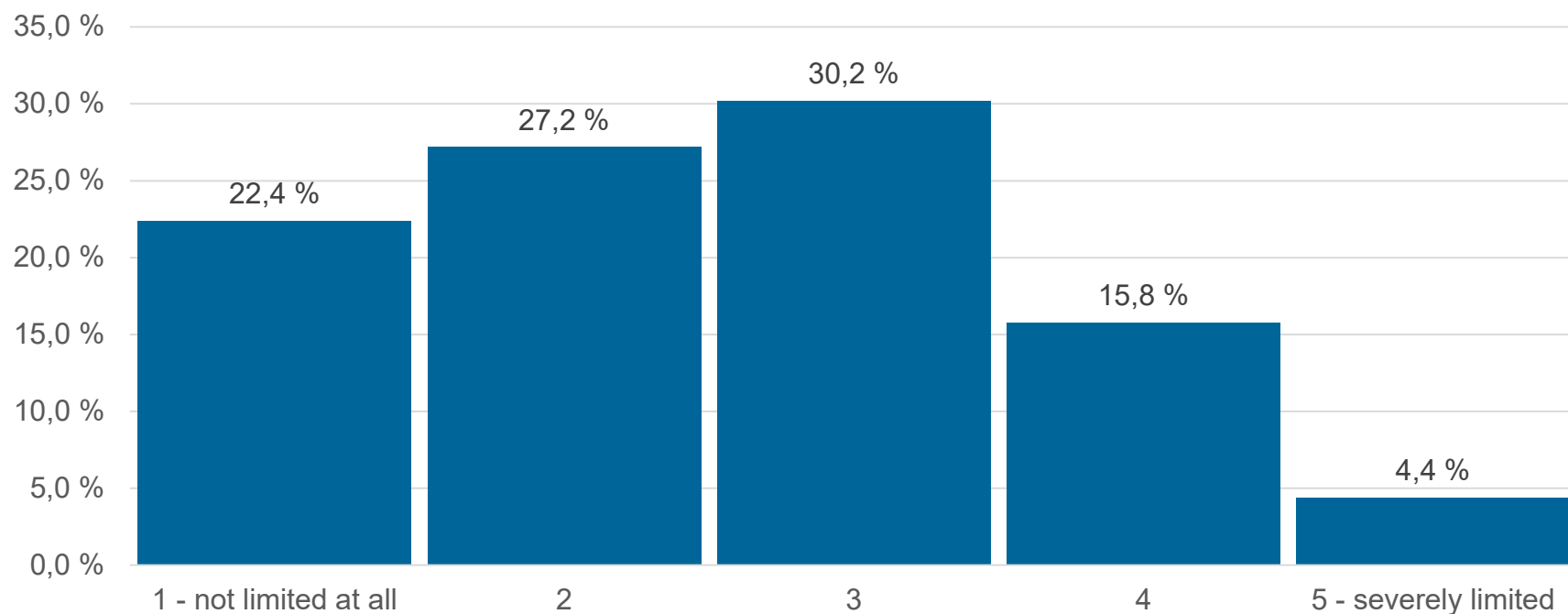
23 % av studenter i Norge rapporterer funksjonsnedsettelse
N=8 220

- Fra [Eurostudent VI Database: Type of health impairment \(detailed\)](#)

Eurostudent VI – Limitation to studies

Students with impairments (Norway)

Pedagogiske barrierer

Pedagogiske barrierer omhandler utfordringer knyttet til rammene for den pedagogiske aktiviteten, for eksempel selve undervisningssituasjonen, hvordan studentene blir vurdert og tilgang til studielitteratur og digitale læremidler

Grensegangen mot det fysiske og digitale er ikke tydelig

- fysiske rammer endrer seg med endret undervisning
- det digitale læringsmiljø endrer seg med endret undervisning og vurdering
- digitaliseringen berører all læring

Pedagogiske og digitale barrierer

Kartlegging av barrierer i høyere utdanning

- 81 % av respondentene møter pedagogiske barrierer
- 28 % rapporterer om digitale barrierer
- 24 prosent av dem som rapporterer om pedagogiske barrierer svarer at de får tilrettelegging eller bruker hjelpemidler

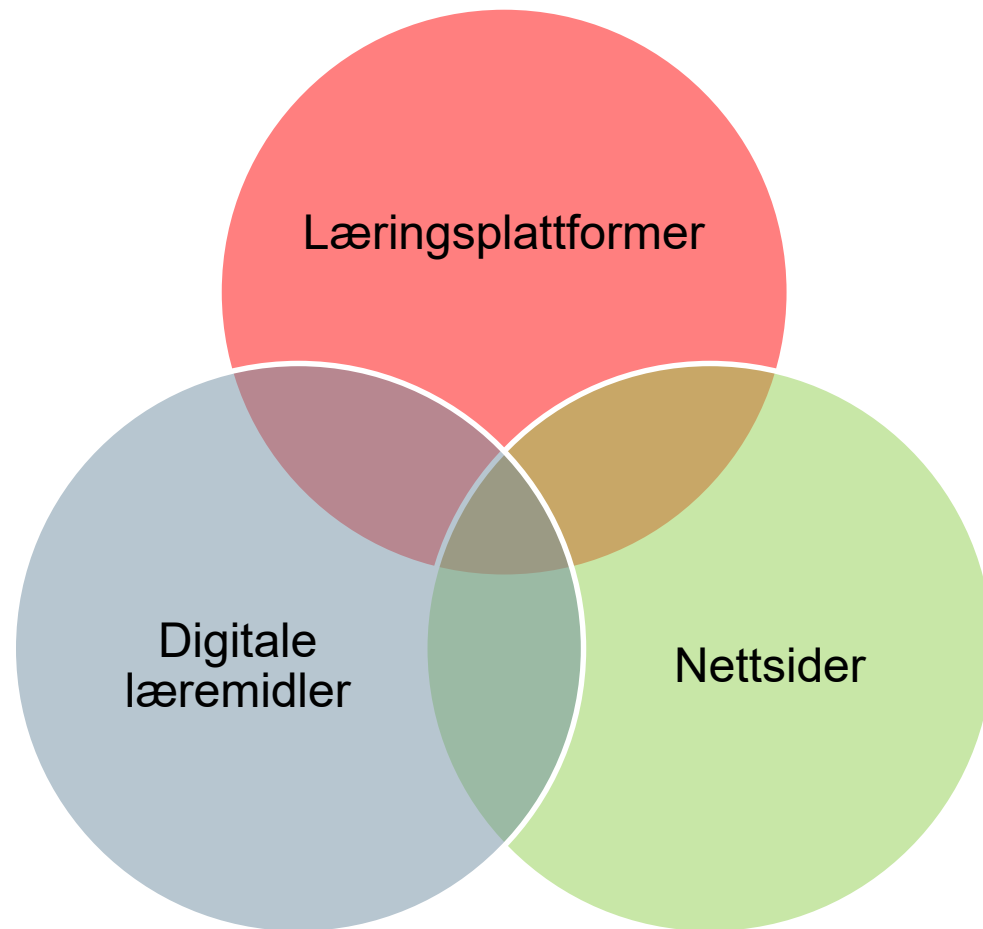
De fleste studenter opplever digitalisering som en støtte og forbedring av tilgangen til høyere utdanning

Lovkrav og status

- Fra 1.1.2019 er skole- og utdanningssektor omfattet av kravene om universell utforming i IKT-forskriften.
- **Forskriften stiller krav til utforming av nettsider, læringsplattformer, læremidler, apper og automater.**
- **Difi fører tilsyn med etterlevelsen av forskriften.**
- Statusmålingen i 2018 ga UiB sine *nettsider* 48 % samsvar med kravene i forskriften, eller «2 av 5 stjerner». Dette er 238. plass av 278 undersøkte virksomheter.

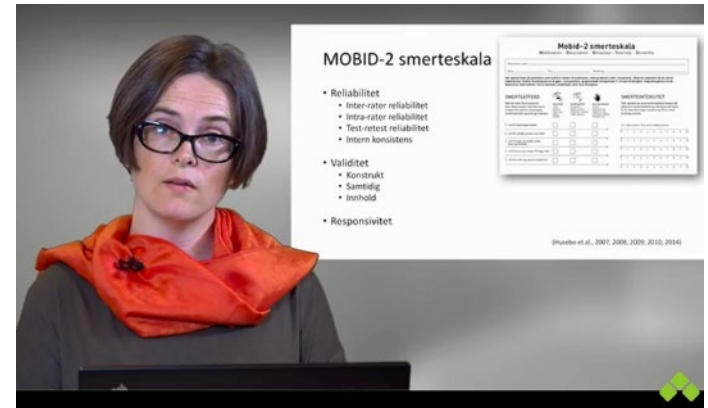
IKT-løsninger i utdanning

Eksempeltilfelle: Video

- **Må tekster for å tilfredsstillere kravene**
- Hvem gjør dette, når skjer det?
- Kostnader
- Teksten er en kvalitet ved videoen

- Kan vi finne pragmatiske og overkommelige løsninger på dette?

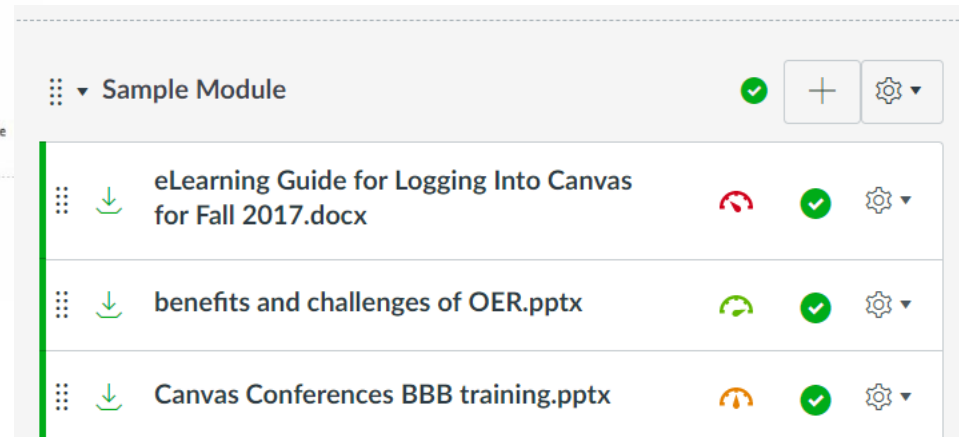
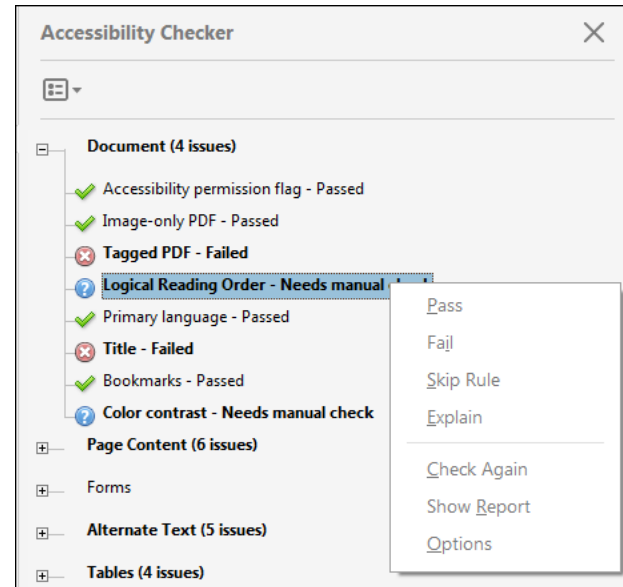
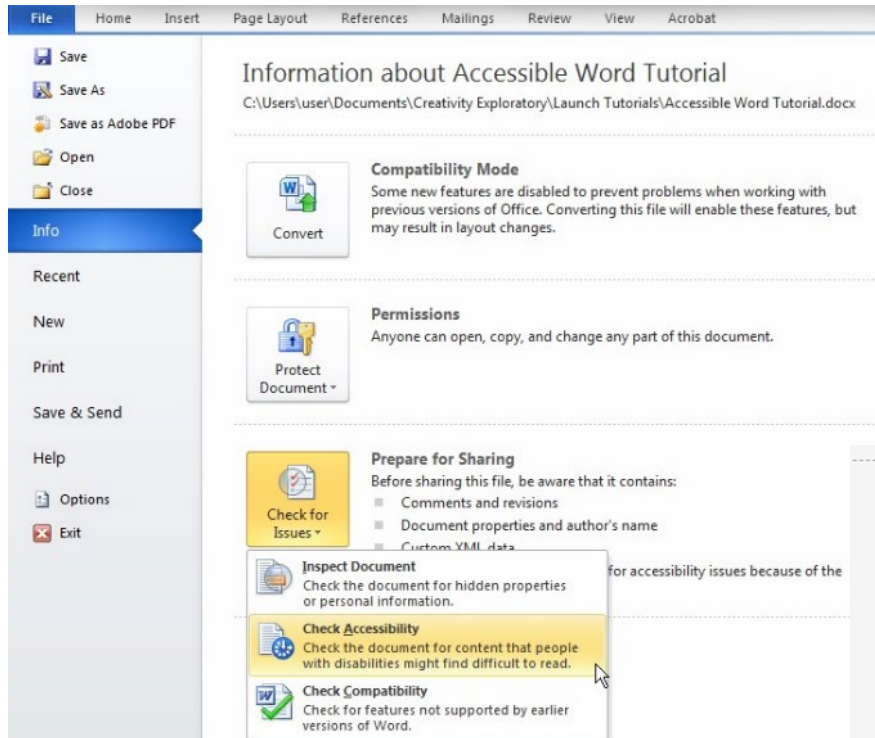

Eksempeltilfelle: Dokumenter og filer

- **Dokumenter (Powerpoint, PDF, Word m.v.) må være tilgjengelige når de lastes opp på nett eller i Canvas for å tilfredsstille kravene.**
- Er kunnskapen om dette tilstrekkelig?
- Har universitetet verktøy for å sjekke dette ved opplasting? (eks. Ally)
- Hvem er «uu-guruer» ved UiB?

Verktøyene er mange

- Brukes disse?

Automatisering og tolkning

- Noe innhold kan gjøres mer tilgjengelig gjennom automatisk prosessering og tolkning (OCR, talegjenkjenning, autoteksting)
- Krever fortsatt manuell gjennomgang
- Et godt grunnarbeid er av avgjørende betydning for sluttproduktets kvalitet. Tenk uu fra start, så sparer en seg mye hodebry.

Noen problemstillinger

- **Bruk** av pedagogisk-digitale verktøy
- **Omfanget** av video som pedagogisk virkemiddel
- **Kompleksiteten** i e-læringssystemer, apper og andre pedagogiske støttesystemer
- **Hastigheten** i krav om digitalisering tar ikke hensyn til universell utforming
- **Kvaliteten** på innholdet, slik som systemer for digital litteratur
- **Tilgang** til universelt utformede dokumenter, bøker og kompendier
- **Behovet** til sluttbruker er ikke alltid like tydelig
- **Akademisk** språk og innhold

Strategi på overordnet plan

- Strategiske dokumenter må ivareta mangfold og funksjonsvariasjon.
- Inkludering, universell utforming og tilrettelegging må ikke være sidesystemer med eget liv utenfor organisasjonens virke.

Ambisjoner styres av

Ytre faktorer

- Lovkrav
- Tilsyn
- Samfunnsbehov
- Trender
- Konkurransen

Indre faktorer

- Inkludering
- Visjon og veivalg
- Kvalitet

Faglige faktorer

- Kunnskapsdrevet
- Faglige gevinster
- Riktig kode

Forslag og anbefalinger

- Vitenskapelig ansatte må ha kunnskap og eierskap til mangfold og funksjonsvariasjon i studentmassen.
- Universitetet må tilby verktøy og virkemidler for å øke kvalitet og bygge ned barrierer (og for å støtte de vitenskapelige i å oppnå dette).
- Studenter i relevante utdanninger ved UiB må tilbys kunnskap om universell utforming som fagbegrep.
- UiB bør utpeke en pådriverfunksjon med IKT-/digitaliseringskompetanse på dette feltet, som koordinerer og retter innsatsen etter behov.

Takk for oss!

Kjetil Knarlag

Leder

Tel: 7355080/97710021

kjetil.knarlag@ntnu.no

Lars Jørgensen

Seniorrådgiver

Tel: 73597648

lars.jorgensen@ntnu.no

Bjørnar Kvernevik

Førstekonsulent

Tel: 73598385/454 65 682

bjornar.kvernevik@ntnu.no

Elinor J. Olaussen

Rådgiver

Tel: 73597443/91897695

elinor.j.olaussen@ntnu.no

www.universell.no